

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Constitviones Societatis Iesv

Ignacio <de Loyola>

Romae, 1570

Qvomodo Iuventvr Scholastici ad has facultates bene addiscendas. Cap.
VI.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68489](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68489)

rem vel alias causas sperari non potest, quòd in omnibus his facultatibus magnum facturi sint progressum, conueniet, ut iuxta Superioris præscriptum in ijs studijs, quibus vacare poterunt, occupentur; & in linguarum peritia, & in ijs, quæ ad doctrinam confessionibus vtilem pertinent, & demum in ijs, quæ ad commune animarum bonum commodiora sunt futura, proficere curent.

E In libris ethnicis litterarum humaniorum nihil, quòd honestati repugnet, prælegatur; Reliquis ut spolijs Aegypti Societas uti poterit. Christianorum opera quamuis bona essent, si tamen malus fuerit author, legenda non sunt; ne ad authorem aliqui afficiantur. Et conuenit, ad particularia descendendo, qui libri sint prælegendi tam in humanioribus, quam in alijs disciplinis, qui vero prælegi non possint, constituere.

doctrinam, * & eos authores, **E** qui eam docent: cuius rei penes Rectorem (qui, quod statuatur in vniuersa Societate ad maiorem Dei gloriam, sequuturus est) cura sit.

QVOMODO IVENTVR

Scholastici ad has facultates bene addiscendas. Cap. VI.

VT autem Scholastici plurimum in his facultatibus proficiant; in primis animæ puritatem custodire, ac rectam studiorum intentionem habere conentur,

mentur; nihil aliud in litteris, quàm diuinam gloriã, & animarum fructum quærentes; & in suis orationibus gratiam, vt in doctrina proficiant ad hunc finem, crebro petant.

Præterea serio & constanter animum studijs applicare deliberent, sibi que persuadeant, nihil gratius se Deo facturos in Collegijs, quàm si cum ea intentione, de qua dictum est, studijs se diligenter impendant. Et licet nunquam ad exercenda ea, quæ didicerint, perueniant, illum tamen studentium laborem ex obediẽtia & charitate (vt par est) susceptum, opus esse magni meriti in cõspectu diuinæ ac summæ Maiestatis, apud se statuunt.

Impedimenta etiam remouentur, quæ à studijs animum auocant, * tam deuotionum ac mortificationum, quæ vel nimis vel sine ordine debito suscipiuntur, quàm curarum* & exteriorum occupationum, quæ domi in

officijs incumberet, videretur; relinquetur Superioris prudentiæ, vt statuatur quantum in ijs progredi oporteat.

Adiuuare eos, quibus huiusmodi officia operosa commissa sunt, aliqua hora, nihil prohibet. Verum onus ipsorum officiorum sumere, potius Coadiutorum est, quæ ad Scholasticos subleuandos in Collegijs constituentur.

IN CAPVT VI.

Quomodo inuẽtur Scholastici ad has disciplinas bene addiscendas.

A **H**oc in genere dictum sit. Caterum si alicui necessarium esse, vt deuotioni & mortificationi

C § Ea de causa in ijs, qui ad sacros ordines promoti nō sunt, cōgruū erit, si promotio differatur, ne impedimētū ipsis præstet, donec ad finem studiorū accedant; necessitatis tamen saepe occurrētis ratione dispensari aliquādo opus est.

Huiusmodi erga proximos functiones aliqui, qui studia sua iam absoluerint, vel ad id ipsum mittūtur ad Collegia, explere poterunt: sicut etiam ad domestica officia Collegij ob-eunda, quæ maiore occupationem secum afferunt, esse aliquos oportet, qui primaria intentione studijs non vacent: cuiusmodi sunt Coadiutores temporales, vel aliqui, qui probationis, & non studij gratia in Collegijs agunt.

officijs domesticis, & foris in colloquijs, * confessionibus, atque alijs erga proximos functionibus assumuntur: quatenus ab eis declinari in Domino poterit. Est enim consultum, quòd alijs postea vtiliores cum doctrina, quam didicerint, se præbeant, huiusmodi exercitia (licet pia) donec studia sint absoluta, differri; quandoquidem non deerunt alij qui ea interim exerceāt. Et hæc quidem omnia maiori cum desiderio obsequij & gloriæ diuinæ fiant.

In disciplinis ordo seruandus est, vt prius in latina lingua solidum iaciant fundamentū, quàm Artium liberalium; & in ijs, antequàm Theologiæ Scholasticæ, & quidem in hac, antequàm Positiuæ studijs se dedant. Sacræ Scripturæ vel eodem tempore, vel postea addisci poterunt.

* Linguae

D § Conuenio

D * Linguae vero illae, in quibus
 § scriptae vel versae fuerunt, prius,
 aut posterius, ut Superiori pro
 varietate causarum occurrentium,
 ac diuersitate personarum vide-
 bitur, disci poterunt. Itaque hoc
 eius prudentiae relinquetur. Sed
 si linguarum studio nostri va-
 cant, inter caetera, ad quae discen-
 tium intentio feratur, illud sit,
 ut versionem ab Ecclesia appro-
 batam defendant.

E * Scholastici omnes lectiones
 § publicorum Professorum iuxta
 Rectoris Collegij arbitrium au-

F diaut: * quiquidem Professores
 siue de Societate illi sint,

siue
 modi eis timeretur, dispensare Superior poterit; ut ei
 studio, quando ad commune vel particulare bonum con-
 ueniet, se dedant.

E § Si in aliquo aliud conueniret, Superior sua pru-
 dentia id considerabit; & dispensare poterit. Et quod de
 publicis lectionibus dicitur, priuatas, cum necessariae vel
 utiles domi vel extra Collegia fuerint, non excludit.

F § Nullus de Societate sine approbatione & faculta-
 te Praepositi Praeuenientialis (praeterquam in classibus infe-
 rioribus, vel ad tempus necessitatis gratia) publice legat.
 Qui tamen talentum ad id sortiti, ac praesertim qui iam

F iiij Studijs

D § Conuenit in
 Theologiae facul-
 tate esse ad gra-
 dum aliquem pro-
 motos, vel in ea
 mediocriter eru-
 ditos, & qui Do-
 ctorum saetorum,
 & Ecclesiae deci-
 siones intelligant;
 ut illis linguarum
 studium utile sit,
 & nihil noceat.

Verum si aliqui
 tam humiles & in
 fide firmi cernerentur,
 ut a studio lin-
 guarum nihil incō-

studijs perfunditi sunt, in prælegendo (si res maioris momenti aliud non exigeret) possent exerceri.

G ¶ Quamuis hoc ita se habeat; scribere tamen in eis non debent. Cōstet vero eorum ratio ei, qui Bibliothecæ præfētus est.

H ¶ Quod ad repetitiones attinet, curet Rector, ut certis quibusdā horis in scholis vel

domi fiant, vno quidem repetente, et alijs audientibus; & quæ difficilia occurrerint, mutuò proponentibus; et si quid erit, de quo constituere inter se non possint, Magistrum adeant. Curabit etiam, ut disputationes & reliquæ exercitationes scholasticæ, quæ iuxta modum disciplinarum, quæ tractantur, conuenire iudicabuntur, non omittantur.

I ¶ Videant Superiores, num conueniat Scholasticos classium inferiorum libros papyraceos habere, ut scribant in eis lectiones, & inter lineas; & ad marginem, quod

siue externi, optadū est, ut docti, diligentes, & assidui, & profectus studētū tam in lectionibus, quàm in alijs litterarijs exercitationibus studiosi sint.

Bibliotheca communis, si fieri potest, in Collegijs habeatur; cuius clavis illis, qui iuxta Rectoris iudicium habere debebūt, tradatur. Præterea * quisque libros qui necessarij ei fuerint, habebit.

Scholastici in audiendis lectionibus sint assidui, & in eis præuidendis diligentes, & * postquam eas audierint, repetendis, ijs, quæ non intellexerint, interrogandis, * alijs vero, quæ oportuerit, adnotandis; quò in posterum

sterum memoriae defectui consulatur.

9 Rector autem Collegij id curæ habeat, ut videat, num magistri, & discipuli suum in Domino officium faciant, nec ne.

10 Cum perutilis sit (præsertim Artiũ, ac Theologiæ Scholasticæ studiosis) disputandi vsus; intersint Scholastici ordinarijs Scholarum, ad quas accedunt (licet non sint sub cura Societatis) disputationibus; & singulare sui specimen in doctrina præbere, modeste tamen, curent. Conuenit etiam singulis Dominicis, vel aliquo alio die hebdomadæ in

Collegio nostro aliquem ex quauis Classe, Artium, & Theologiæ studiosorum a Rectore designatum à prandio (si aliqua ex causa peculiari impedimentum non accideret) aliquas positiones tuendas suscipere; quæ pridie eius diei sub vesperum valuis Scholarum (quò ad disputandum vel audiendum, qui vellent, conuenirent) essent affigendæ; quibus breuiter ab eo, qui responsurus est, confirmatis, argumentari ex externis vel domesticis liceat cuicumque libuerit: aliquis tamen præsit oportet, qui argumentantes dirigat; & ex ea concertatione eliciat declaratque ad audientium vtilitatem doctrinam, quæ

tenenda

quod oportebit, annotent. Prouentiores in humanioribus litteris et alijs facultatibus chartam secum ferant ad ea, quæ audiverint, vel eis occurrerint notatu digna, annotanda; ac postea maiori cum ordine digesta transferent in libros papyraceos, quæ in posterum conservata velint.

K § De

tenenda sit; qui signum etiam det finiendi ijs, qui disputant, ac tempus sic distribuatur; ut omnibus, quoadeius fieri poterit, disputandi locus detur.

Præter hæc duo disputationum prædictarum genera, quotidie aliquod tempus designandum, quo in Collegijs præside aliquo, ut diximus, disputetur; ut ea ratione & ingenia magis exerceantur, & difficilia, quæ in his facultatibus occurrent, magis ad Dei gloriam elucidentur.

Qui litteris humanioribus vacant, sua etiam statuta tempora ad conferendum & disputandum de ijs, quæ pertinent ad studia illa, coram aliquo, qui eosdem dirigere possit, habebunt: & Dominicis, vel aliis constitutis diebus alternatim vel suæ facultatis positiones a prandio tuebuntur, vel se in componenda soluta oratione, aut carmine exercebunt; siue id ex tempore proposito ibidem themate ad explorandam promptitudinem fiat; siue domi composita de re prius proposita illic publicè legantur.

* Omnes quidem, sed præcipue humaniorum litterarum studiosi latinè loquantur communiter; & memoriæ quod a suis Magistris præscriptum fuerit, com-
 K ¶ De repetitionum, et disputationum, & latinè loquendi exercitationibus si quid propter circumstantias locorum, temporum, & personarum mutari debeat; hoc iudicandum prudentiæ Rectoris (facultate a suo Superiore saltem in genere accepta) relinquetur.

L commendēt, * ac stylum in compositionibus diligenter exercent; nec desit, qui eisdem corrigendis operam suam impēdat. Licebit etiam nōnullis iuxta Rectoris arbitriū præter eos auctores, qui præleguntur, quosdam etiam alios priuatos studio legere; & singulis hebdomadis die aliquo designato vnus ex prouentioribus à prædico orationem latinam aut græcam de re aliqua ad ædificationem domesticorum & externorum pertinēre, qua ad perfectiora in Domino animentur, habeat.

14 Præterea Artium & Theologiae studiosi potissimum, sed & reliqui * suum habeant priuatū studiū & quietum, quo melius & exactius

rint. Conferet etiam in memoriā eis reducere, quòd, cum ad domos venerint, studijs absolutis, in omnibus facultatibus, quibus operam dederint, sunt examinandi.

M ¶ In hoc priuato studio possent (si Rectori videretur) commentarium aliquem videre. Quādiu autem audiunt, ferè vnus, & is quidem selectus esse deberet. Possent etiam scribere quod profuturum magis censeretur.

N ¶ Si

L ¶ Ut Scholastici magis in studijs promoucant, bonum esset aliquos eruditione pares designare, qui sancta emulatione se inuicem prouocent. Iuuerit etiam interdū mittere ad Præpositū Prouincialem, vel Generalē aliquod suorum studiorum specimen nunc huius, nunc illius, ut compositionum, si litterarum humaniorum; vel conclusionum, si Philosophie vel Theologiae studiosi fue-

& exactius ea, quæ tractata sunt, intelligant.

Vt reprimi oportet quorundam cursum plus æquo concitatum in studijs; ita mouendi, incitandi, & animandi ad studia sunt alij, quibus id necessarium est; quod vt melius præstare possit Rector, intelligat oportet per se, & per aliquem alium, cui Syndici, vel Visitatoris Scholasticorum curam ipse dederit, quomodo Scholastici suum officium faciant.

N § *Si aliquis non aptus ad studia, sed ad alia ministeria idoneus videretur; posset intra Collegia vel domos Societatis in ijs occupari, quæ conuenire viderentur: si ad vtrunq; inutilis esset, & in Scholasticum fuisset admissus, dimitti à Societate posset: nihilominus æquū erit, vt Rector re bene considerata, ad Prouincialem vel Generalem id referat; & quod sibi præscriptum fuerit, exequatur.*

* Quòd si animaduerneret aliquem in studijs tempus inutiliter terere, quòd nolit, aut certè non possit progressum in litteris facere; expedit illum ab eis remouere, & eius loco alium, qui ad scopum diuini seruitij in Collegijs præfixum magis proficiat, constituere.

Absoluto studio alicuius facultatis, eandem priuatim repetere conueniet, authorem vnum aliquem, vel plures, quàm prius, iuxta Rectoris arbitrium legendo. Poterit autem ex ijs, quæ ad eam facultatem pertinent, si eidem Rectori visum fuerit,

* in scripta

○ § *Huiusmodi*

○ *in scripta breuius, distinctius, & accuratius redigere ea, quæ prius in lectionum decursu scripserat, cum minori doctrina præditus erat, quam peracto studiorum curriculo.

17 Suis constitutis temporibus se ad publicos actus examinationum ac responsionum præparēt; & ad gradus consuetos, qui per diligentem examinationem digni inuenientur, promoueri poterunt. Loca tamen certa, vt ab omni ambitionis specie atque ab aliis affectibus parum temperatis recedant, quamuis ea in Vniuersitate, vbi gradum accipiunt, dari soleant, non accipiant; sed simul omnes extra numerum se constituent; nec sumptus, qui pauperes non deceant, in gradibus huiusmodi faciant; ad quos sine humilitatis detrimento, non ob aliud, sit, quod quæritur. Et quamuis huiusmodi libelli rerum excerptarum, vel priorum conceptuum, vel alia scripta qualibet fiant; intelligi tamen oportet, à nemine libræ ullum sine examinatione & approbatione speciali Præpositi Generalis, vt dictum est, publicari debere.

○ Huiusmodi scripta fieri nõ debēt, nisi ab ijs, qui maiori doctrina & clariori ingenio & iudicio pollent: & reliqui horum labore frui poterunt. Conueniret etiam à Magistro ea approbari. Alij annotationibus præceptoris iuari possent, & suis etiam notatu dignioribus. Cõferet autem ad vsum, vt suas notas in margine, & indicem præterea habeant rerum, de quibus in huiusmodi scriptis agitur, vt facilius inueniri possent.

IN CAPVT

ob aliud, quàm vt possint proximis ad Dei gloriam esse vtiliores, promoueri debent.

Num autem his, qui iam studiorum suorum cursum peregerunt, prælegere priuatim, vel publicè ad suam, vel aliorum vtilitatem conueniat; penes Superiorem id erit iudicium, qui quod magis in Domino expedire videbitur, statuet.

DE SCHOLIS COLLE-
giorum Societatis.

Cap. VII.

IN CAPVT
VII.

DE Scholis Col-
legiorum So-
cietatis.

A ¶ **R**epositi
Genera-
lis erit, vbi huius
modi scholæ habē-
dæ sint, statuere.

HABITA ratione nō solūm i
profectus in litteris Schola-
sticorum nostrorum, sed etiam
profectus in litteris & moribus
externorum, quos in nostris Col-
legijs instituendos suscepimus,
* Scholæ publicæ, vbi cōmodè
id fieri poterit, aperiantur, sal-
tē in disciplinis humanioribus.
* In grauioribus autem discipli-
nis

B ¶ Et etiam iuxta quòd commodè id poterit Societas.
Nostra tamen mens hæc esset, vt in Collegijs cōmuniter
litteræ humaniores ac linguarū, & doctrina Christiana,
& si opus esset, lectio aliqua de casibus conscientie præ-
legeretur: si verò sit, qui commodè concionetur, aut con-
fessiones audiat, id etiam vt fiat; & de scientijs supe-
rioribus